

**Hadrian Arion
Dorin Cristea
Gina Cucoș
Paul Didiță
Ion Dorobanțu**

**Mariana Gheorghe
Jeny Ghioc
Gabriel Grozav
Lăcrămioara Iordăchescu
Antonică Mateescu**

**Ioan Muntean
Elisaveta Roșu
Simona Stiger
Claudiu Șular
Anișor Vasiliu**

ISTORIE

Ghid de pregătire intensivă pentru examenul de bacalaureat (Sinteze și teste)

Cuvânt înainte	7
Programa de examen pentru disciplina Istorie – Bacalaureat	9
Evaluarea la disciplina Istorie în cadrul Examenului de bacalaureat național	11
 SINTEZE	 13
TEMA 1. Romanitatea românilor în viziunea istoricilor	13
TEMA 2. Secolul XX între democrație și totalitarism. Ideologii și practici politice în România și în Europa	23
TEMA 3. Constituțiile României	30
TEMA 4. Autonomii locale și instituții centrale în spațiul românesc (secolele IX-XIII)	34
TEMA 5. Statul român modern: de la proiect politic la realizarea României Mari (secolele XVIII-XX)	44
TEMA 6. România postbelică. Stalinism, național-comunism și disidență anticomunistă ..	63
TEMA 7. Spațiul românesc între diplomatie și conflict în Evul Mediu și la începutul modernității	69
TEMA 8. România și concertul european; de la „Criza orientală” la marile alianțe ale secolului XX	79
TEMA 9. România în timpul „Războiului rece”	84
 TESTE PROPUSE	 89
Testul 1. Romanitatea românilor în viziunea istoricilor	89
Testul 2. Secolul XX între democrație și totalitarism. Ideologii și practici politice în România și în Europa	90
Testul 3. Constituțiile României	92
Testul 4. Autonomii locale și instituții centrale în spațiul românesc (secolele IX-XIII)	94
Testul 6. Statul român modern: de la proiect politic la realizarea României Mari (secolele XVIII-XX) (II)	99
Testul 7. România postbelică. Stalinism, național-comunism și disidență anticomunistă ..	101
Testul 8. Spațiul românesc între diplomatie și conflict în Evul Mediu și la începutul modernității	103
Testul 9. România și concertul european ; de la „Criza orientală” la marile alianțe ale secolului XX	105
Testul 10. România în timpul „Războiului rece”	107
 TESTE FINALE	 109
 REZOLVĂRI	 146

TEMA 1. Romanitatea românilor în viziunea istoricilor

A. ROMANIZAREA

1. Caracteristici generale

- *Romanizarea* este un proces istoric complex prin care civilizația romană s-a impus în primul rând prin intermediul **limbii latine**, s-a extins de la sud la nord de Dunăre. Comparabil ca însemnătate cu indo-europenizarea și cu migrația popoarelor din mileniul I î.Hr.
- Romanizarea a înlăturat diferențele dintre localnici și romani pe planul:
 - culturii materiale;
 - vieții politice;
 - vieții religioase;
 - a impus limba latină ca limbă de comunicare.
- O trăsătură definitorie și în același timp, cea mai importantă consecință a romanizării este dispariția treptată a graiurilor autohtone și înlocuirea lor cu latina populară.
- În urma romanizării s-au înregistrat mutații *etnice, lingvistice și spirituale*.
- Ritmul romanizării popoarelor europene a depins de:
 - stadiul evoluției istorice a popoarelor cucerite;
 - sentimentele etnice de libertate;
 - caracterul războinic sau pașnic al populației;
 - concepțiile religioase;
 - tradițiile locale.

2. Romanizarea în Dacia

- Acest proces stă la baza formării și apariției poporului român.
- Conceptul de romanizare include două laturi fundamentale:
 - *Romanizarea prin colonizare*: Colonizarea teritoriului Daciei cu o populație romanizată, latinofonă, venită din toate părțile Imperiului roman (informație venită de la Eutropius);
 - *Schimbarea mentalității și chiar a ființei etnice*: asimilarea băștinașilor geto-daci în măsura în care ei au adoptat limba latină, și-au însușit felul de viață roman provincial, au preluat obiceiurile și civilizația romană.
- În Dacia, romanizarea sub ambele aspecte menționate, a fost pe deplin posibilă și a devenit o realitate demonstrabilă documentar.
- Procesul de romanizare a cunoscut mai multe etape:
 - Prima etapă a precedat cucerirea romană și a început prin pătrunderea unor aspecte materiale romane, pe cale neoficială, pașnică, prin relații de colaborare economică;
 - A doua etapă a fost cea a romanizării organizate, masive și ireversibile în urma cuceririi Dobrogei (anul 46 d.Hr.) și a Daciei (106).
- În Moldova și în nord-vestul Transilvaniei, rămase în afara provinciei Dacia, trăiau *dacii liberi* (carpii, costobocii etc.).
- **Factorii (agenții)** care au contribuit la romanizarea organizată, rapidă și ireversibilă a spațiului daco-moesian au fost: **armata, administrația, veteranii, coloniștii, urbanizarea, religia, dreptul, învățământul** în limba latină.
- Armata:
 - Imperiul roman a cucerit Dacia și pentru a-i exploata resursele;

- Pentru a proteja Dacia, provincie de frontieră, romanii au menținut o armată numeroasă: aproximativ 55 000 de soldați în 3 *legiuni* și alte *trupe auxiliare*. Trupele staționau în *castr*;
 - Legăturile dintre soldații romani și autohtoni au fost esențiale pentru procesul de romanizare;
 - *Veteranii*, s-au stabilit în orașe primind funcții administrative, unii la sate unde au înființat ferme agricole (*villa rustica*).
- Administrația:
- Dobrogea, cucerită în 28 î.Hr., a fost inclusă, în anul 46 d.Hr., în provincia romană Moesia;
 - În 106, Dacia a devenit provincie romană de rang consular;
 - Capitala era *Colonia Ulpia Traiana Augusta Dacica Sarmizegetusa*.
- Coloniștii:
- Cucerirea Daciei a fost urmată de o colonizare masivă și rapidă;
 - După cucerire, tot pământul Daciei a devenit **ager publicus** și a fost distribuit coloniștilor sau trupelor;
 - Amploarea și rapiditatea colonizării a fost o realitate impusă de mai mulți factori, printre care *crearea unei romanități puternice la nordul Dunării care să exploateze resursele noii provincii*;
 - Coloniștii erau latinofoni și au acționat în toate domeniile economiei.
- Urbanizarea:
- Este o caracteristică specifică modului superior de organizare în teritoriile incluse în sistemul administrativ al Romei;
 - În Moesia, tradiția urbană exista și înainte de cucerirea romană, datorită coloniilor grecești, pe când în Dacia, urbanizarea se datorează cuceritorilor;
 - Orașele cu statutul de *colonia* erau de rang superior (*Colonia Ulpia Traiana Augusta Dacica Sarmizegetusa, Romula*), cele cu statut de *municipia* erau de rang inferior (*Drobeta, Dierna, Porolissum*).
 - În orașele Daciei romane, activitatea edilitară era intensă, fiind ridicate clădiri care ilustrează geniul ingineresc roman (*forul, amfiteatrul, apeductele, termele* etc.).
- Credințele religioase:
- Toleranța a guvernat, de regulă, ansamblul vieții religioase (mai puțin în ceea ce privește creștinismul), fapt ce a înmulțit mereu divinitățile în Dacia romană. Așa s-a produs sinteza spirituală daco-romană;
 - Religia dacilor, nu a fost nicăieri nimicită prin cucerirea romană (s-a constatat menținerea sistemului de incinerare dacic);
 - Există o mare varietate de divinități romane (care sunt predominante), grecești și orientale;
 - Contopirea unor zei ai dacilor cu zeitățile romane (*interpretatio romana*);
 - **Sincretismul religios**.
- Dreptul roman clasic a constituit un factor eficient în asimilarea la romanitate:
- În anul 212, în timpul împăratului Caracalla, s-a acordat dreptul de cetățenie romană pentru toți locuitorii imperiului.
- Datorită acestor factori, romanizarea dacilor a fost un proces istoric real, profund și durabil.
- După 170 de ani de romanizare intensă, s-a produs *sinteza daco-romană*, care a stat la baza evoluției spre românitate.

Libris

B. ETNOGENEZA ROMÂNEASCĂ

Respect pentru oameni și cărți

1. Romanitate fără imperiu

- La 271, Roma a abandonat provincia Dacia sub presiunea popoarelor migratoare (germanice).
- Părăsirea provinciei de către *armată și administrație* a atras după sine:
 - stingerea rapidă a vieții urbane (ruralizare) și, implicit, declinul activităților economice (revenirea la *economia naturală*);
 - retragerea în așezările rurale.
- După retragerea aureliană s-a perpetuat o *romanitate fără imperiu* prin populația daco-romană latinofonă.
- **După 271**, legăturile cu Imperiul roman aflat la sud de Dunăre nu au fost rupte. Îndeosebi cetățile și orașele de pe malul stâng al Dunării s-au aflat în atenția împăraților **Dioclețian, Constantin cel Mare, Iustinian**. Din această perspectivă, opera de romanizare a fost continuată de soldatul și negustorul roman dar și de misionarul creștin, toți veniți din Imperiu.
- **Continuitatea** de locuire daco-romană este atestată de descoperirile arheologice din tot spațiul vechii Dacii și care au fost datate între secolele IV-VII. *Descoperirile arheologice* dovedesc continuitatea civilizației romane în Dacia, purtătorii ei fiind *daco-romanii*. *Inscripțiile* din secolul al IV-lea arată că *limba latină* a continuat să fie vorbită în Dacia și după retragerea aureliană.
- *Donariul de la Biertan* (județul Sibiu), obiect creștin din secolul al IV-lea, care conține inscripția latină „*Ego Zenovius votum posui*” (Eu, Zenoviu, am pus darul) este o dovadă a vorbirii limbii latine în Dacia, după 271.
- Retragera a lăsat fosta provincie fără o structură politico-statală. S-au păstrat unele forme de organizare politică, *obștile sătești*.

2. Creștinarea daco-romanilor

- Creștinismul a pătruns în Dacia și Moesia din timpul stăpânirii romane.
- Răspândirea creștinismului a fost impulsionată în anul 313, când împăratul *Constantin cel Mare (306-337)* a acordat libertate de credință creștinilor.
- La răspândirea creștinismului la nord de Dunăre, au contribuit *misionarii* veniți din Imperiul Roman.
- Creștinismul a contribuit la strângerea legăturilor daco-romanilor cu romanitatea sud-dunăreană și la continuarea romanizării în regiunile nord-dunărene.
- Prezența creștinismului printre daco-romanii de la nordul Dunării, în secolele IV-VI, este dovedită de numeroasele descoperiri cu caracter creștin: opaițe cu semnul crucii, biserici cum sunt cele de la *Sucidava (Celei)* din secolul VI, *Tomis (sec. IV-VI)* etc.
- Progresele creștinismului la Dunărea de Jos au dus la apariția unor episcopate în această regiune (*Justiniana Prima, Tomis* etc.).
- Originea latină a creștinismului românesc este dovedită și de faptul că termenii creștini de bază provin din limba latină: *Dumnezeu (Domine Deus), cruce, creștin, înger, biserică (basilica)* etc.

3. Raporturile daco-romanilor cu migratorii

- Dintre migratori (**goți, huni, gepizi, avari**), rolul cel mai important în etnogeneza românească l-au avut **slavii**. Ei au fost atestați începând cu secolul VI, în Moldova și Muntenia și cu secolul VII, în Transilvania.
- Slavii au determinat impunerea unor toponime, hidronime și, mai ales, unele modificări fonetice și de vocabular. Aceste influențe nu au modificat caracterul fundamental romanic al limbii române demonstrat de fondul principal de cuvinte – latin 60% și de structura gramaticală latină.
- **După anul 602**, slavii s-au așezat masiv la sud de Dunăre, în Imperiul Roman de Răsărit.

- Slavii și apoi bulgarii au separat, definitiv, latinitatea din Peninsula Balcanică de cea nord-dunăreană.
- În dreapta fluviului, o mare parte a populației romanice a fost asimilată de slavi. Excepție au făcut romanicii din zonele montane care au primit din partea slavilor denumirea de **vlahi** (preluată de aceștia de la populațiile germanice).
- Traversarea Dunării de către majoritatea slavilor a condus la împușinarea lor la nordul fluviului și, deci, la posibilitatea asimilării lor de către populația romanizată. Prin pătrunderea slavilor în Balcani, romanitatea nord-dunăreană a devenit o insulă în marele ocean slav.

4. Sinteza românească

- **Etnogeneza** românească face parte dintr-un proces istoric mai amplu, european, al etnogenezei popoarelor romanice. Acest proces a avut la bază o **dublă asimilare (sinteză)** ce a avut ca efect:
 - romanizarea autohtonilor (geto-daci) cucerii de Roma (**prima sinteză**);
 - asimilarea migratorilor de către populația romanizată (**a doua sinteză**).
- Asimilarea slavilor a desăvârșit procesul formării poporului român. Se consideră că *etnogeneza românească* s-a încheiat în secolul VIII, ca și a celorlalte popoare romanice.
- Latina populară vorbită de populația romanizată din Dacia și Moesia s-a transformat în *limba română*, în secolele VII-VIII.
- Limbile romanice au un *element autohton* (italic – la italieni, gallic – la francezi, daco-moesic – la români etc.), un *element latin* (cel mai consistent) și un *element migrator* (slavi – la români, germanici – la italieni, francezi etc.).
- Influențele slave nu au schimbat caracterul romanic al limbii române.
- În primele izvoare medievale referitoare la români, aceștia sunt menționați cu numele de *vlahi*, *blachi* etc.

C. Romanitatea românilor în viziunea istoricilor străini

1. Context

- Prin romanitatea românilor se înțelege în primul rând ideea despre descendența romană a românilor.
- Din ansamblul acestei categorii istorice, mai fac parte o serie de idei înrudite și adiacente cum ar fi:
 - stăruința elementului roman în Dacia postareliană;
 - unitatea de neam a românilor;
 - latinitatea limbii române, esența romană a unor obiceiuri și datini populare;
 - conștiința românilor despre originea lor romană.

- În contextul migrației slavilor în sudul Dunării, romanitatea orientală se va identifica cu poporul român.

2. Români văzuți de Orientali

- Prima mențiune documentară a românilor datează din anul 980 într-o scrisoare a împăratului bizantin Vasile al II-lea Macedoneanul. Numele sub care întâlnim poporul român în documentul imperial este cel de *vlahi*. Următoarea menționare datează din 1020, într-un act emis de același împărat.

- La originea denumirii de *vlah* se află numele unui trib celt (*volcae*) amintit de Caesar în „*De bello Gallico*”.
- De aici termenul a trecut la germani, desemnându-i în germana veche mai întâi pe vecinii din sud și apus (*valh* = roman și gal romanizat).

- Termenul a cunoscut apoi în limba germană o restrângere, referindu-se doar la locuitorii din Peninsula Italică (*wälcher*).
- Slavii, venind în contact nemijlocit cu lumea germană începând cu secolul al IX-lea, au preluat acest termen. Chiar la începutul acestor contacte germen-slave, biograful apostolului slavilor Metodie a aplicat italienilor denumirea de *wlach*, primită evident prin filieră germană. **Vlah înseamnă așadar, un străin, un neslav de limbă romanică.**
- Termenul a cunoscut apoi diferite variante: *vlah* la bizantini și la slavii sudici, *voloh* la slavii răsăriteni, *valachus* în lumea latino-catolică apuseană, *blach* la unguri unde s-a transformat repede în *oláh* etc. **Apariția acestui nume dat românilor de către străini în evul mediu, marchează sfârșitul etnogenezei române, el exprimă exact caracterul său romanic, conținutul de bază al expresiei fiind cel etnic.**
- Tot din Imperiul Bizantin avem și primele scrieri care afirmă răspicat originea romană a poporului și a limbii române.
 - Împăratul Constantin al VII-lea Porfirogenetul (912-959), amintind de așezarea slavilor în Balcani, înfățișează întrepătrunderea lumii slave cu cea românească străveche, numindu-i pe cei din urmă cu termenul de *romani*, în vreme ce pentru bizantini folosește denumirea de *romei*.
 - Tratatul geografului persan Gardizi intitulat „*Podoaba istoriilor*” scris pe la mijlocul secolului al XI-lea oferă informații despre originea poporului român.
 - Ioan Kynamos, secretar al împăratului Manuel Comnenul, descrie o campanie bizantină împotriva maghiarilor în 1167. Vorbind despre participarea la această campanie, cronicarul spune despre vlahi: „*se zice că sunt coloni veniți demult din Italia.*”

3. Românii văzuți de Occidentali

- În corespondența dintre papa Inocențiu al III-lea și Ioniță cel Frumos, ideea romanității românilor este un adevărat leit-motiv.
- Una din cele mai puternice afirmări ale originii romane a românilor a venit din partea cronicarilor maghiari Anonymus și Simon de Kéza.
 - În aceste cronică, anterioare întemeierii țărilor române, nu se poate sesiza un ton de ostilitate față de români.
 - În această perioadă, statul ungar nu suprimase încă autonomiile locale, iar românii din Transilvania nu erau excluși de la drepturi.
- Începând cu veacul al XIV-lea, romanitatea nord-dunăreană se va dezvolta într-un cadru politic propriu, statele feudale Țara Românească și Moldova.
 - Datorită unor împrejurări externe, la solicitarea cărora țările române au reacționat, romanitatea orientală va intra în sfera unei întinse și complexe zone a conștiinței europene preocupate de pericolul expansiunii otomane.
 - Astfel, romanitatea românilor este afirmată de umaniștii veacului al XV-lea.
- Au existat două motive în preocuparea umaniștilor față de români:
 - preocuparea occidentalilor de a stăvili ofensiva otomană;
 - preocuparea acestora pentru antichitatea clasică și pentru tot ce aceasta a lăsat în urma ei, fie vestigii materiale, fie crâmpoie vii, populații și limbi de origine antică.
- Primul umanist italian care afirmă originea romană a poporului român este Poggio Bracciolini (1380-1459).
 - El afirmă continuitatea elementului roman în țările române, locuite de o populație romană de la Traian încoace și care nu și-a pierdut uzul limbii latine, transformate în limba română.

Testul 1. Romanitatea românilor în viziunea istoricilor

SUBIECTUL I (30 de puncte)

Citiți, cu atenție, textele de mai jos:

A. „După cucerirea lui Traian urmând câteva zeci de ani de viață liniștită și așezată cu bun temei, civilizația romană a putut prinde rădăcini pe pământul Daciei. În preajma cetăților de piatră, clădite de daci pe crestele munților, începură a se întemeia în câmpie orașele romane, întărite și împodobite cu tot ce putea să le dea știința și tehnica vremii de atunci ca siguranță de adăpost, ca înlesnire de trai și ca înfrumusețare a vieții cetățenești. Drumuri clădite cu atâta temei, cum nu mai văzuseră până atunci băștinașii Daciei, au înlesnit pătrunderea elementelor de colonizare romană în toate părțile acestei provincii. La adăpostul legiunilor trimise aci pentru pază, s-a întocmit viața politică și administrativă după model roman, s-au înjghebat corporațiunile meseriașilor, s-a orânduit viața satelor înaintând în toate privințele cultura obștească și îmbunătățindu-se viața în sânul familiilor contopite din amestecul romanilor cu dacii care, cinstind obiceiurile părintești, țineau să-și păstreze din neam în neam strămoșescul nume dacic, alături de cel roman”.

(I. Lupaș, *Istoria unirii românilor*)

B. „Dacia nu a fost cucerită numai cu armele și nu s-a lăsat impresionată doar de o civilizație materială superioară; Dacia a fost cucerită și de capacitatea de iluminare spirituală a Romei, a fost câștigată de formele occidentale, latine, ale culturii greco-romane. Limba latină, făcând parte din grupul italo-celtic, situat la extremitatea apuseană a ariei lingvistice indo-europene, n-a avut în limba dacică un concurent puternic, astfel încât în provincia întemeiată de Traian romanizarea lingvistică s-a săvârșit destul de repede. De altfel, când două popoare vin în contact, se impune lingvistic cel care are un prestigiu (politic ori cultural) mai mare. (...)

Latina populară (vulgară) vorbită în Dacia nu era o limbă diferită de latina clasică, ci reprezenta un anume stil al acestei limbi; era vorbirea păturilor sociale mijlocii, majoritare, o limbă care reproducea stilul familiar, de conversație”.

(Ioan-Aurel Pop, Thomas Năgler, *Istoria Transilvaniei*)

Pornind de la aceste texte, răspundeți următoarelor cerințe:

1. Numiți cuceritorul Daciei. **2 puncte**
2. Menționați spațiul istoric la care se referă sursa B. **2 puncte**
3. Scrieți litera corespunzătoare sursei care susține ideea romanizării prin limbă. **3 puncte**
4. Selectați, din sursa A, două informații care evidențiază dezvoltarea economică a noii provincii romane. **6 puncte**
5. Selectați, din sursa A, două informații aflate în relația cauză-efect. **7 puncte**
6. Prezentați doi istorici străini care au abordat problema romanității românilor. **6 puncte**
7. Menționați un motiv pentru care istoricii occidentali au abordat problema romanității românilor. **4 puncte**

SUBIECTUL al II-lea (30 de puncte)

Citiți, cu atenție, textul de mai jos:

„Romanitatea Orientală (sau Răsăriteană): se întinde între Dacia Traiană (în Nord), Marea Mediteraneană (în Sud), Marea Neagră (granița de Est). Și în această parte a romanității, romanitatea a evoluat în contact cu populațiile migratoare, a suportat presiunea numărului și a

violentei invadatorilor, și a rezistat prin superioritatea civilizației materiale a culturii și a structurilor lingvistice. În sec. VI-VII slavii pătrund în partea de Răsărit a Imperiului Roman, în Peninsula Balcanică). Datorită pătrunderii acestora, Romanitatea Orientală a fost împărțită și ea la rândul ei în două părți: Romanitatea Nord-Dunăreană și Romanitatea Sud-Dunăreană. La sudul Dunării întâlnim enclave de limba română vorbită de aromâni, meglenoromâni, istroromâni și macedoromâni. Românii de la nordul Dunării și zonele izolate, enumerate mai sus, vor rămâne astfel singura expresie a latinității orientale”. (www.scribube.com/istorie)

Pornind de la acest text, răspundeți următoarelor cerințe:

1. Numiți spațiul geografic în care s-a menținut romanitatea orientală. **2 puncte**
2. Precizați, pe baza sursei date, enclavele de limbă română. **4 puncte**
3. Precizați, pe baza sursei date, motivul care a stat la originea separării romanității orientale de romanitatea occidentală. **4 puncte**
4. Menționați, din sursa dată, o informație referitoare la urmările separării romanității orientale de romanitatea occidentală. **6 puncte**
5. Formulați, pe baza sursei date, un punct de vedere referitor la impactul populațiilor migratoare asupra romanității orientale, susținându-l cu o informație selectată din sursă. **10 puncte**
6. Argumentați, printr-un fapt istoric relevant, afirmația conform căreia politizarea romanității românilor s-a datorat unor interese legate de dominația unor state asupra spațiului românesc. **4 puncte**

SUBIECTUL al III-lea (30 de puncte)

Elaborați, în aproximativ două pagini, un eseu despre romanitatea românilor în viziunea istoricilor, având în vedere:

- precizarea unui secol în care a fost abordată ideea romanității românilor;
- menționarea a două idei prin care istoricii au susținut romanitatea românilor;
- menționarea a doi istorici români care au abordat problema romanității românilor;
- formularea unui punct de vedere referitor la rolul ideii romanității românilor în scrierile istoricilor și susținerea acestuia printr-un argument istoric.

Notă! Se punctează și utilizarea **limbajului istoric adecvat, structurarea** prezentării, evidențierea **relației cauză-efect**, susținerea unui punct de vedere cu **argumente istorice** (coerența și pertinenta argumentării elaborate prin utilizarea unui fapt istoric relevant, respectiv, a conectorilor care exprimă cauzalitatea și concluzia), respectarea **succesiunii cronologice/logice** a faptelor istorice și **încadrarea** eseului în limita de spațiu precizată.

Se acordă 10 puncte din oficiu.

Testul 2. Secolul XX între democrație și totalitarism. Ideologii și practici politice în România și în Europa

SUBIECTUL I (30 de puncte)

Citiți, cu atenție, textele de mai jos:

A. „Baza doctrinei fasciste este conceptul de stat. Pentru fascism, statul reprezintă absolutul, prin comparație cu care individul sau grupurile sunt relativul. Fără stat nu există națiune. Nu există decât grupări omenеști vulnerabile la toate schimbările pe care i le poate impune istoria. (...) Statul este cel care conduce oamenii de la modul de viață primitiv la cea mai înaltă expresie a puterii, adică imperiul. De aceea fascismul refuză ideea de pace. Numai

războiul descătușează tensiunile și energiile umane și exprimă o trăsură nobilă a bărbaților.

Statul fascist se ocupă și de domeniul economic. Corporatismul reprezintă un model de economie disciplinată. Corporatismul depășește socialismul și liberalismul, el creează o nouă sinteză unde toate interesele sunt reunite în unitatea statală. Corporatismul se diferențiază de sindicalismul comunist pentru că el nu încearcă să atenteze la dreptul de proprietate.

Fascismul e universal. Putem deci prevedea o Europă fascistă, o Europă ce se inspiră din doctrinele și practica fascistă, o Europă capabilă, în concluzie, să rezolve, în sens fascist, problema statului modern, a statului secolului XX". (B. Mussolini, *Doctrina fascismului*)

B. „Până în iulie 1933, Germania devenise un stat monopartid, în cadrul căruia, Partidul nazist se voia singura autoritate politică în ceea ce privește toate aspectele vieții germane. Asemenea pretenții totalitariste, susținute de o mașină propagandistică puternică, i-a înșelat pe mulți contemporani ai evenimentului, făcându-i să creadă că statul nazist era un sistem de guvernare judicios și bine organizat. Realitatea era însă foarte diferită. În principiu, aceasta se datora faptului că relația dintre structura și rolul partidului pe de-o parte și aparatul statului german pe de altă parte nu avea să fie niciodată clarificată în mod satisfăcător. (...)

Din mijlocul confuziei totale care domnea în stat și în structurile partidului a apărut SS, o organizație ce avea să devină coloana vertebrală a celui de-al Treilea Reich. SS-ul și-a dobândit o identitate și structură proprie, care îl separau de stat și care, totuși, prin dominarea de către SS a treburilor polițienești, îl legau de acesta”.

(Geoff Layton, *Germania: al Treilea Reich, 1933-1945*)

Pornind de la aceste texte, răspundeți următoarelor cerințe:

1. Precizați secolul la care se referă sursa B. **2 puncte**
2. Numiți conducătorul la care se referă sursa A. **2 puncte**
3. Numiți spațiul istoric menționat în sursa B. **2 puncte**
4. Selectați, din sursa A, o informație (referitoare la aspectul extern) vizată de regimul fascist. **4 puncte**
5. Scrieți două informații aflate în relație cauză-efect, selectate din sursa A. **7 puncte**
6. Scrieți litera corespunzătoare sursei care susține că partidul totalitar avea o organizație militară proprie. **3 puncte**
7. Prezentați două fapte istorice referitoare la acțiunile Partidului nazist după cucerirea puterii politice. **6 puncte**
8. Menționați o deosebire între regimurile totalitare de dreapta și cele de stânga. **4 puncte**

SUBIECTUL al II-lea (30 de puncte)

Citiți, cu atenție, textul de mai jos:

„Revoluția de sus, impusă în 1929-1930, de stat societății, a generat un șir de fenomene caracteristice stalinismului. Printre cele mai semnificative: expansiunea aparatelor birocratice, însărcinate să controleze aplicarea, în toate domeniile și la toate nivelele, a inițiativelor Partidului; proliferarea poliției politice; rolul fundamental al muncii forțate a milioane de excluși, eliminați din corpul social; omniprezența terorii de stat, sub toate formele sale.

Anii '30 au fost ani de răsturnări sociale. Ele au fost marcate de imense fluxuri migratoare, o mare mobilitate socială (descrescândă, dar și ascendentă), mai multe războaie de clasă, care au destructurat profund societatea transformând-o într-o societate cu nisipuri mișcătoare. Zdrobind până la rădăcină structurile sociale și modurile de viață, colectivizarea, continuată de industrializarea forțată, a generat o formidabilă migrație spre orașe. Creșterea nemăsurată, anarhică, neprevăzută a orașelor, cât și ruralizarea lor au avut consecințe care au marcat pentru mult timp universul sovietic. Afluxul mâinii de lucru puțin calificată, venită de la țară, s-a aflat

la originea unui lanț incontrollabil de fenomene negative: prăbușirea disciplinei muncii, degradarea calității producției, instabilitatea mâinii de lucru”.

(N. Werth, *Istoria Uniunii Sovietice de la Lenin la Stalin*)

Respect pentru oameni și cărți

Pornind de la acest text, răspundeți următoarelor cerințe:

1. Menționați numele conducătorului sovietic din perioada la care face referire sursa. **2 puncte**
2. Menționați, din sursa dată, două informații referitoare la caracteristicile stalinismului. **2 puncte**
3. Menționați, din sursa dată, cele două măsuri importante luate în domeniul economic. **6 puncte**
4. Menționați, din sursa dată, două consecințe ale acestor măsuri luate în domeniul economic. **6 puncte**
5. Formulați, pe baza sursei date, un punct de vedere referitor la fenomenele caracteristice stalinismului, susținându-l cu două informații selectate din sursă. **10 puncte**
6. Argumentați, printr-un fapt istoric relevant, afirmația conform căreia modelul stalinist a fost aplicat și în alte țări din Europa. **4 puncte**

SUBIECTUL al III-lea (30 de puncte)

Elaborați, în aproximativ două pagini, un eseu despre regimurile politice democratice din secolul XX, având în vedere:

- precizarea a două caracteristici ale democrației liberale;
- menționarea a două practici politice democratice din Europa secolului XX;
- menționarea unei ideologii și a unei practici politice democratice din România în prima jumătate a secolului XX;
- formularea unui punct de vedere referitor la importanța regimurilor politice democratice.

Notă! Se punctează și utilizarea **limbajului istoric adecvat**, **structurarea** prezentării, evidențierea **relației cauză-efect**, susținerea unui punct de vedere cu **argumente istorice** (coerența și relevanța argumentării elaborate prin utilizarea unui fapt istoric relevant, respectiv a conectorilor care exprimă cauzalitatea și concluzia), respectarea **succesiunii cronologice/logice** a faptelor istorice și **încadrarea** eseului în limita de spațiu precizată.

Se acordă 10 puncte din oficiu.

Testul 3. Constituțiile României

SUBIECTUL I (30 de puncte)

Citiți, cu atenție, textele de mai jos:

A. „Situația politică a Țărilor Române până la Regulamentele Organice nu ne permite să vorbim despre existența unui regim al separației puterilor. Domnul concentra în mâinile sale întreaga putere și uza în mod nelimitat de ea. Într-adevăr, principiul separației puterilor nu se poate concepe decât într-un regim parlamentar. Este adevărat că istoria țării noastre înregistrează, încă din cele mai vechi timpuri, existența Sfatului Țării, un fel de adunare națională, formată din mitropoliți, episcopi și boieri numiți de domn. Acest sfat al țării, neavând origine electivă, nu avea nicio independență față de domn. (...) Regulamentele Organice au creat un Parlament unicameral, cu atribuții de legiferare, numit Obicinuita Obștească Adunare. Dar trebuie observat că acest parlament avea un vădit caracter aristocratic. Nici burghezia și nici țărănimea nu aveau reprezentanți în Obicinuita Obștească Adunare”.

(Gh. Gheorghe, *Separația puterilor în stat. Teorie și realitate*)

B. „Generalul Kisseleff convoacă la București și la Iași câte o adunare a boierilor mari și mici, care alcătuiră prima constituție românească la 1831. Deoarece însă rușii se temeau de numele de constituție, care suna prea revoluționar ei dădură numele de regulament organic. Ambele regulamente, al Țării Românești și al Moldovei se aseamănă foarte mult. Boierii le alcătuiră după lungi chibzuiri și păstrară multe din vechile datini ale țării. (...) Fără să dea o soluție chestiunii țărănești și fără să cheme la conducerea țărilor alte clase decât aceea a boierilor, Regulamentul Organic are totuși, cum am văzut, o serie de măsuri bune. El a transformat administrația țării noastre după chipul statelor moderne și a pus bazele regimului parlamentar. Dar din pricina caracterului său aristocratic, el fu foarte aspru combătut de tinerimea influențată de ideile de libertate și egalitate din apus. Unul din punctele de căpetenie din programul de reforme al tinerimii fu desființarea Regulamentului și înlocuirea lui cu o constituție democratică. La acuzațiile ce se aduceau Regulamentului se mai adăuga peste câțiva ani și cererea Rusiei de a i se adăuga un articol adițional, care spunea că orice reformă sau lege în principatele române va trebui să primească mai întâi sancțiunea Rusiei”.

(P.P. Panaitescu, *Istoria românilor*)

Pornind de la aceste texte, răspundeți următoarelor cerințe:

1. Precizați secolul la care se referă sursa B. **2 puncte**
2. Numiți instituția care avea rol legislativ la care fac referire sursa A. **2 puncte**
3. Menționați numele primului act cu valoare constituțională din spațiul românesc la care fac referire cele două surse. **3 puncte**
4. Scrieți litera corespunzătoare sursei care susține că Țările Române nu au avut un principiu modern de organizare a vieții politice în evul mediu selectând două informații în acest sens. **6 puncte**
5. Scrieți două informații aflate în relație cauză-efect, selectate din sursa B. **7 puncte**
6. Prezentați două acte cu valoare constituțională din spațiul românesc în afara celui menționat în cele două surse. **6 puncte**
7. Menționați o caracteristică a unei instituții centrale dintr-o constituție adoptată în spațiul românesc în epoca modernă și contemporană. **4 puncte**

SUBIECTUL al II-lea (30 de puncte)

Citiți, cu atenție, textul de mai jos:

„Deși Constituția din 1866 ar fi putut avea un caracter cu mult mai înaintat, dacă liberalii radicali și-ar fi putut impune punctul de vedere, ea a reflectat, totuși, prin rezultanta la care s-a ajuns, succesul partizanilor stabilirii unor noi rânduieli politice, realizându-se un pas mai departe esențial pe drumul desăvârșirii organizării moderne a societății românești. Proclamând drepturile românilor, evidențiind principiul separației puterilor și pe cel al responsabilității ministeriale, Constituția a contribuit la alinierea României lângă țările înaintate ale vremii, cel puțin prin proclamarea principiilor fundamentale ale sistemului ei constituțional. Unele stipulații nu au reflectat întrutotul realitățile de atunci ale societății românești, dar este evident că tocmai acestea au contribuit la grăbirea unor procese, la forțarea lor. Constituția n-a fost elaborată doar pentru etapa istorică pe care o parcurgeau atunci românii, ci, afirmând ferm suveranitatea națională și aspirația spre independență, prin tonul în care era scrisă, prin unele stipulații și mai ales prin ignorarea suveranității otomane și a garanției puterilor, ea se înfățișa ca un statut fundamental al unei țări neatârnată”.

(Academia Română, *Istoria românilor*, vol. VII)

Pornind de la această sursă, răspundeți următoarelor cerințe:

1. Numiți legea fundamentală precizată în sursa dată. **2 puncte**